

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca *Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ* tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim 26.09.2025.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

Türkiye hapishanelerinde özellikle yüksek güvenlikli F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında, uzun yıllardır hak savunucularının ve mahpus yakınlarının dile getirdiği üzere, sistematik ve yapısal sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların başında, insan onuruna aykırı muamele, sağlık hakkına erişimin engellenmesi, haberleşme ve aile ile iletişim özgürlüğünün kısıtlanması, eğitim ve kültürel hakların ortadan kaldırılması, tahliye süreçlerinin keyfi biçimde uzatılması gelmektedir.

Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Hapishanesi'nden tarafımıza ulaşan başvurular ise bu sorunların yoğunlaştığı ve kurumsal hale geldiğini göstermektedir:

- **Sağlık hakkı** fiilen ortadan kaldırılmıştır. Mahpuslar kelepçeli muayeneye zorlanmakta; bu dayatmayı kabul etmeyenler tedaviye erişememektedir. Örneğin, Tahir Aktan'ın sol elini neredeyse işlevsiz hale getiren rahatsızlığına rağmen 2023'ten bu yana ameliyat edilmemesi, mahpusun ömür boyu engelli kalma riski doğurmuştur. Benzer şekilde, M. Süleyman Ucakan, şiddetli göğüs ağrısıyla hastaneye götürülmesine rağmen kelepçeli muayeneyi reddettiği için tedavisiz geri gönderilmiştir. İbrahim Aşkan ve Yılmaz Yıldız'ın defalarca diş tedavisine sevk edilmelerine rağmen aynı dayatma nedeniyle tedavi olamadan geri gönderilmeleri sağlık hakkı ihlalinin boyutunu gözler önüne sermektedir.
- **İletişim hakkı** ağır bir biçimde kısıtlanmaktadır. 5275 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca ağırlaştırılmış müebbet hükümlülere yalnızca 15 günde bir 10 dakikalık telefon görüşmesi yapılabilmektedir. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüler için zaten sınırlı olan

bu hak, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi'nde idarenin keyfi uygulamalarıyla daha da daraltılmıştır. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü Ümit Akgümüş'ün, bayram günü ailesi telefona bakamadığı için telafi görüşü talebi reddedilmiştir. Bunun yanında, teknik altyapı eksiklikleri nedeniyle görüşmeler sık sık kesilmekte ve mahpusların sınırlı süresinin önemli bir kısmı boşa gitmektedir.

- **“Bombacı statüsü”** adı altında uydurulan ve hiçbir yasal dayanağı bulunmayan keyfi bir infaz rejimi uygulanmaktadır. Bu statüye tabi tutulan mahpuslar (Ahmet Sürme, Erdal Özdoğan, Aligül Alkaya, Mikail Mungan, Halil Kahraman) mutlak tecride maruz bırakılmakta; spor, sohbet ve ortak etkinliklerden bütünüyle yoksun bırakılmaktadır. Söz konusu uygulama Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından hapisanelere gönderilen talimatlara dayandırılmaktadır. Örneğin Kocaeli 1 Nolu F Tipi Cezaevi İdare ve Gözlem Kurulu'nun 29.05.2025 tarihli 2025/893 sayılı kararında, Genel Müdürlük tarafından gönderilen nakil emrine atıf yapılarak, *“el yapımı, tuzaklı patlayıcı ve bomba yapımı konusunda uzman olduğu anlaşılan hükümlülerin, aynı vasfı taşıyanlarla barındırılması, oda değişikliklerinde ve kurum içi faaliyetlere çıkarılırken bu vasfın dikkate alınması”* talimatının bulunduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Cezaevi'nde “bombacı statüsü” gerekçesiyle ağır tecrit koşullarına maruz bırakılan mahpuslar, aslında herhangi bir yasal düzenleme olmaksızın Bakanlık emriyle yürürlüğe konulan bir genelge ve talimat doğrultusunda bu ayrımcı infaz rejimine tabi tutulmaktadır. Bu durum, yalnızca Anayasa'daki eşitlik ilkesine aykırı olmakla kalmayıp, hukuki güvenlik ilkesini de ortadan kaldırmaktadır.
- **Eğitim ve kültürel haklar** engellenmektedir. Halk Eğitim Merkezi kursları yalnızca bireysel olarak verilmekte, toplu kurslara izin verilmemektedir. Özellikle saz kursları tümünden yasaklanmıştır. Aynı kampüste bulunan Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Cezaevi'nde bu kurslara izin verilirken, 2 Nolu F Tipi'nde yasaklanması keyfiyetin boyutunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, Yeni Yaşam ve Evrensel gazetelerinin mahpuslara verilmemesi, haber alma hakkının açık bir ihlalidir.
- **Tecrit uygulamaları** ağırlaştırılmıştır. Cezaevi iki bloka ayrılmış, mahpusların spor ve sohbet hakkı blok ayrımı gerekçesiyle kısıtlanmıştır.
- **Revir ve ilaç erişimi** keyfi engellemelerle fiilen ortadan kaldırılmıştır. Her gün yalnızca bir bloktan hasta mahpus revire çıkarılmakta; bu nedenle mahpuslar haftalarca, hatta aylarca beklemek zorunda kalmaktadır. Kronik rahatsızlığı bulunanların ilaçlarının düzenli temin edilmemesi, yaşam hakkı açısından ciddi risk oluşturmaktadır.

- **Beslenme hakkı** da ihlal edilmektedir. Mahpuslara verilen günlük iaşeler miktar, çeşit ve besleyicilik açısından son derece yetersizdir. Sürekli aynı yemeklerin tekrarlandığı, doyurucu olmadığı ve şikâyetlerin dikkate alınmadığı ifade edilmektedir.
- **Mahremiyet hakkı** gözetim yoluyla ihlal edilmektedir. Havalandırmalara yerleştirilen kameralar, mahrem alanları doğrudan görececek şekilde konumlandırılmıştır. Bu kameraların önünün açılarak taciz boyutuna varan gözetim yapıldığı aktarılmaktadır.
- **İfade ve üretim hakkı** baskın aramalar yoluyla engellenmektedir. Mahpusların yazınsal çalışmaları (şiir, anı, biyografi, araştırma metinleri vb.) çoğu zaman tutanak tutulmadan toplanmakta, kitap ve dergilere keyfî biçimde el konulmaktadır.
- **Tahliye hakkı**, İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla "şantaj" aracına dönüştürülmüştür. Örneğin, infazını tamamlamış olan Abdurrahim Çakar ve Mirza Aydın, keyfî kararlarla tahliye edilmemiştir. Bu durum, hukukun öngördüğü infaz sistemini fiilen işlevsiz hale getirmektedir.

Tüm bu örnekler; sağlık, iletişim, eğitim, kültür, haber alma, mahremiyet, beslenme ve adil infaz haklarının sistematik biçimde ihlal edildiğini, Anayasa ve tarafı olduğumuz uluslararası insan hakları sözleşmelerinin açıkça çiğnendiğini göstermektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Hapishanesinde kelepçeli muayene dayatması sonucu tedaviye erişemeyen mahpuslar hakkında Bakanlığınıza ulaşan şikâyetler var mıdır? Bu uygulamayı sonlandırmaya dönük bir talimatınız olacak mıdır?
- 2- Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri için 5275 sayılı Kanun'un 25. maddesi uyarınca zaten son derece sınırlı olan telefon görüş hakkının, teknik aksaklıklar ve idarenin keyfî uygulamalarıyla daha da daraltılmasına ilişkin Bakanlığınızın bir denetim mekanizması var mıdır?
- 3- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından hapishanelere gönderildiği belirtilen ve 'bombacı statüsü' uygulamasına dayanak yapılan genelge veya talimatın tarih ve sayısı nedir? Bu genelgenin hukuki dayanağı nedir? Bu talimatı ve iddia edilen genelgeyi kamuoyu ve TBMM ile paylaşacak mısınız?
- 4- "Bombacı statüsü" adı altında uygulanan ve herhangi bir yasal dayanağı bulunmayan tecrit rejiminin kaldırılması için bir çalışma yürütmekte misiniz? Bu uygulamaya son verilmesi için hangi adımlar atılacaktır?

- 5- Eğitim ve kültürel hakların engellenmesi kapsamında saz kursunun yasaklanması, Halk Eğitim Merkezi kurslarının bireysel zorunluluğa bağlanması ve bazı gazetelerin mahpuslara verilmemesi gibi uygulamalar hukuka uygun mudur? Bu engellemeleri ortadan kaldırmayı planlıyor musunuz?
- 6- Tekirdağ 2 Nolu F Tipi'nde iki blok ayrımı nedeniyle revire erişimin haftaları bulan gecikmelere yol açtığı doğru mudur? Kronik hastalığı olan mahpusların ilaç teminindeki aksamaların nedeni nedir?
- 7- Yetersiz, besleyici olmayan ve tek tip yemek verilmesi konusunda Bakanlığımıza iletilen şikâyetler var mıdır? Bu yöndeki beslenme hakkı ihlallerinin giderilmesi için ne tür tedbirler alınacaktır?
- 8- Havalandırmalarda mahpusların mahremiyetini ihlal edecek şekilde konumlandırılan kameraların yeniden düzenlenmesi için bir talimatınız olmuş mudur? Bu gözetim uygulaması hangi mevzuata dayanmaktadır?
- 9- Baskın aramalarda tutanak tutulmadan kitap, dergi ve yazılı çalışmaların toplanmasının gerekçesi nedir? Mahpusların ifade ve üretim hakkını koruyacak düzenlemeler yapmayı düşünüyor musunuz?
- 10- İnfazını tamamlayan Abdurrahim Çakar ve Mirza Aydın'ın tahliyelerinin ertelenmesi hangi yasal gerekçeye dayandırılmıştır? İdare ve Gözlem Kurulu kararlarıyla tahliye hakkının şantaj aracına dönüştürülmesini önlemek için Bakanlığınızın bir planı var mıdır?